

19. בתי ספר סוכרים לא-רשמיים.

טיוחדין ועוד שבעה בתי ספר של אגודת ישראל, שלא הוכרו על ידי שר החנוך. בבתי ספר אלה קיימות 1635 כתות, המחולקות כדלקמן: 62% בבתי ספר ממלכתיים, 30% בבתי ספר ממלכתיים דתיים, 1,5% בבתי ספר טיוחדין ו-6,5% בבתי ספר סוכרים שאינם רשמיים. אסתדל לציין את חלוקת הכתות לפי צורות ההתייטבות הטונות. לסם כך חלקתי את היטובים ל-5 טוגים: טעברות, יטובי עוליים (כולל על פי רוב את הכפרים הנטוטים, ערים נטוטות כגון לוד, רטלה, עקיר, יבנה וכו'), טוטבי עוליים, ההתייטבות הותיקה (כלוטר קטוצים וטוטבים טבוטטים), טוטבות ועיריות. יש גם טוג טטי; טוטדות טגוריים טאינו נכללים בחלוקה טצינתית. לפי חלוקה זו היחס בין טטפרי הכתות הוא כדלקמן: 14% של כל הכתות הן בטעברות; 8% בטוטבי עוליים, 17% ביטובי עוליים, 13% בהתייטבות הותיקה, 44% בטוטבות ובעיריות, ו-4% בטוטדות הטגוריים. אם טצרפים את הכיתות בטעברות, טוטבי עוליים, יטובי עוליים וטוטדות אטוריים הקולטים ילדי עוליים, יש 43% כתות עוליים בטחוז הטרכו. לכך יש לצרף למעשה עוד כתות של עוליים בעיריות ובטוטבות, כגון טכוון עטירר ננתניה, או טכוון קפלן בכפר טבא, או טכוון "המזרחי" בראטון לציון. אם נצרף גם את אלה נקבל בטחוז הטרכו טטפר טטוער של 50% של ילדים אטר הוריהם עלו לארץ לאחר קום הטדינה.

בבתי הספר היטודיים לוטדים 55.450 תלטידים בכל בתי הספר היטודיים.

אנו טקייטים גני ילדים ב-189 נקודות, ובהן 405 כתות גן. אם נחלק זאת לפי טטטורים, הרי 79% הם ממלכתיים ו-21% הם ממלכתיים דתיים. בגניו לוטדים 11.500 ילד, מהם כ-60% בגיל חטט, וכ-40% בגיל 3-4. אטנו הטטפריה הנוגעיים לגליהם הנטוכים יותר אינו טדוייקים, כי ביחס לגליהם אלה לא קבלנו נתוני טטטיטטיים טדוייקים, אך בכל זאת אפשר לומר טבטטוטע קלטנו קרוב לפצית התלטידים טבין אלה שלא הגיעו עדיין לגיל חכוך חובה. טטוטע זה נתקבל הודות לכך טבטטטורים טטוייטים לוטדים רוב הילדים בגן - וביחוס בטוטבים ובקטוצים הותיקים - בו בזמן טבטטטורים האחרים אחוז הילדים למטה טגיל חנוך חובה הוא רובה יותר קטן.

יש לנו 62 בתי ספר לנערים עובדים. בתי ספר אלה טפוזרים ב-47 יטובים, והם כוללים 144 כתות. גם כאן הפרופורציה היא 63% בתי ספר ממלכתיים ו-37% בבתי ספר ממלכתיים דתיים. יש גם בית ספר אחד לנערים עובדים, שהוא טוכר אך אינו רטטי. בבתי הספר לנערים עובדים דיוטים 2662 תלטידים. 70% טן הכיתות לנערים עובדים נטצאות ביטובי עוליים.

יש 221 כתות להנחלת הליון. הן טצויות ב-70 יוטבים, ולוטדים בהן כ-3000 תלטידים.

הטטפריה טייט בידי לטטור בקטר למפעל התזונה הם טחודט פטרואר, ומאז הם עלו בצורה נכרת. ב-16 בתי ספר קייטים טטבחים לטודיים. ב-44 בתי ספר יש טטבחים בלתי לטודיים, וב-34 בתי ספר טוגט האוכל כשהוא טובא טן החוץ - על פי רוב טן וטטבח הטרכוזי או טן הטטבח הלטודי בקרבת מקום. יחד הם טצטרפים ל-94 בתי ספר טבהם טוגט ארוחה חטה. טבין גני הילדים טוגט ארוחה חטה ל-34 כתות גן. זה טתרכז כטעט אך ורק בטעברות וביטובי עוליים. טלבד זאת קייטים ב-38 יטובים הטורים של פינות חלב, סם טוגט כוט חלב או כוט קקאו לכל ילדי הגניט הקייטים באותו יטוב.

אלה הם כטעט כל הנתוניט הטטטיטטיים החטובים הנוגעיים למחוז הטרכו. כעת ברצוני לעבור למטפר בעיות שלדעמנו הנון הבעיות היטודיות של טחוז הטרכו והאופיניות לו.

הבעיה הראשונה שאני רוצה לנבוע בה היא
הצורך לצמצם את מספר המוסדות ואת מספר הכיתות במחוז. מספרם, וביחוד
מספר המוסדות, הוא גדול מדי. מחוז קטן באופן יחסי בשטחו כמו
מחוז המרכז, אינו יכול לקיים 257 בתי ספר יסודיים. משום כך קיימים
בתי ספר קיקיוניים רבים, בלתי מצויידיים כהלכה, ובמידה רבה בעלי
מספר נכר של כיתות בלתי מודרגות. אין לנו כחות הוראה מתאימים
לכיתות בלתי מודרגות, ביחוד לאור העובדה שכיתות מודרגות אלו נמצאות
על פי רוב בסוטבי עולים. אנו עומדים בפני המשימה של צמצום ניכר
של מספר המוסדות וגם של מספר הכתות. הצעד הראשון בכיוון זה
נעשה בשלסט החדשים האחרונים לפני פתיחת שנת הלימודים תשי"ד,
כאשר תכננו את ארגון החינוך במחוז. השנה פחת מספר הכיתות לעומת
השנה שעברה ב-60 כיתות, תוך קליטת כל הגידול הטבעי. הגידול
הטבעי הוא רב מאד במחוז שלנו, וכתוצאה מכך עולה מספר כיתות א'
במידה נכרת על מספרן של כיתות ח' המסיימות, ואביא דוגמא.

בדקנו את הצבב הכיתות טן הבחינה שציינתי
ב-10 ישובים, ונשינו את הצבב בתשי"ג לעומת הצבב בתשי"ד.
הישובים הם: רטלה, לוד, יהוד, פתח-תקוה, נתניה, ראשון לציון,
שבות עם (בית ליד), באר יעקב, עמישב ונחלת יהודה. בשנה שעברה
היו בעשרה ישובים אלה 594 כתות. בסוף השנה יצאו 37 כתות ח', והשנה
בתקבלו 123 כתות א'. באופן רגיל צריך היה לפתוח 680 כתות, אך במקום
זה פתחנו 565 כתות. פרוש הדבר חסכון של 115 כתות בעשרה ישובים.
עלי לציין כי עשרה ישובים אלה הם אופייניים לפעולות הצמצום.
חסכון זה הושג על ידי צרוף בתי ספר בתוך הזרמים שהיו קיימים אשתקד,
בתי ספר ממלכתיים של שני הזרמים הממלכתיים, סתי ספר דתיים,
וגם על ידי צרוף ישובים. עם כל זאת, הצפיפות במחוז המרכז אינה
גדולה עדיין. בממוצע לומדים בכל כתה 34 תלמידים; הטכסיטום יכול
להגיע ל-49 ילד בכתות א'-ב' ו-54 ילד בכתות ג' וטעלה. הממוצע
הנמוך באופן יחסי הושג הודות לסוטבי העולים, שם הממוצע אינו עולה
על 25 ילד בגלל רבוי הכתות הבלתי מודרגות. כך הוא המצב גם בבתי

הספר המיוחדים, אם כי מספרם קטן. בנתיבה, למשל, המסוצה הוא 40 ילד. לכן אני אומר כי אין מקום לאשוש לצפיפות יתרה בכתות, אלא אפשר עוד לפעול ולפעול בכיוון של מיזוג כתות ומוסדות.

תכניתנו לשנת תשס"ו היא להמשיך בקו של צמצום הכתות בקיריות ובמושבות הגדולות על ידי העברת עודפי התלמידים מכיתה לכיתה. שנית, יש בדעתנו לבטל כשמונה בתי ספר בשמונה ישובים, ביטול חלקי או ביטול מלא, ביטול חלקי פרושו שמעבירים את הכתות הגבוהות ושואירים על פי רוב את כתות א'-ב' במקום.

מלבד זאת יש בדעתנו להקים במחוז שלשה

בתי ספר אזוריים בקנה מידה גדול יותר. בית הספר האזורי בעמק חפר יכלול חמשה ישובים קרובים זה לזה: בורגתה א', בורגתה ב', חניאל, בארותיים וינב. זה יהיה בית ספר ממלכתי. בית הספר האזורי השני יהיה בית ספר ממלכתי דתי ואנו מתכננים להקים במועצה האזורית מודיעין. הוא יקיף גם כן חמשה ישובים: בארות יצחק, נחלים, רנתיה (הכפר הנמוש והמושב), גבעת כח וטירת יהודה א'. בית הספר האזורי השלישי יהיה גם כן ממלכתי דתי. הוא יוקם במועצה האזורית הדר השרון ויקיף רק שלשה ישובים: פורת, עזריאל וכפר יעבץ. בבית ספר זה יהיה מיזוג כללי של כל הכתות מא' עד ז'. בשאר בתי הספר האזוריים המיוזג, יהיה חלקי בלבד. במועצה האזורית מודיעין, למשל, בשאיר כתה א'-ב' בלתי מודרגת במקום והמיזוג יהיה רק החל מכיתה ג' ומעלה.

הקמתו של בית ספר אזורי מעוררת

כמה וכמה קשיים, ולא אבוע כאן בבעיית המימון. ראשית כל קיימת התנגדות חריפה מאד מצד הישובים. הם אינם רוצים לשלוח את ילדיהם לבית ספר אזורי, אלא אם בית ספר זה יוקם בישוב שלהם. בשנה שעברה נתקלנו במקרה אופייני בבית עריף א' ו-ב'. אחד מהם מושב, והשני כפר נטוש. שניהם מיושבים על ידי בני העדה התימנית. בשניהם היו בתי ספר ממלכתיים דתיים. המרחק בין שני הישובים הוא 700 מטר, וגשום אופן אי אפשר היה לקבל את הסכמתם לאחד את בתי הספר, משום שבכפר הנטוש מתפללים בנוסח אחד ובמושב מתפללים בנוסח שני. היות וזו היתה השנה הראשונה של בצוע חוק החנוך הממלכתי, נהגנו לגביהם במתינות. ההורים החזיקו את הילדים בבית, עד שלבסוף נכנעו אם כי היה לנו צו מפורש מטעם השר. השנה, שנה שניה לחוק חנוך ממלכתי, כבר ננהג בהם בתקיפות.

לצערנו קיים גם במיזוג בתי ספר בישובים

עולים עם בתי ספר בישובים ותיקים. בשלשת האזורים שהזכרתי קיימת פגישה משותפת, ומיד נשמעה בדברי נאי כח הישובים הותיקים נימה שאינם יכולים להסכים לרמה של בית ספר מסותף, שתהיה נמוכה יותר מזו שהם מקיימים היום בישובים.

הבעיה השלישית היא בעיית הסעת התלמידים.

הישובים הנוגעים בדבר טוענים שקיים מצוינה חוק חנוך חנם, והסדינה צריכה לשאת בהוצאות הנסיעה. למרות קשיים אלה אנו מקווים כי נצליח להתגבר עליהם ונוכל להקים את שלשת בתי הספר האזוריים כצעד ראשון להקמת בתי ספר אזוריים נוספים. שלשה בתי ספר אלה יתפסו מקומם של 13 בתי ספר הקיימים כיום.

בעיה שניה שרציתי לנגוע בה, היא בעיית

השנחת כחות ההוראה במחוז המרכז. במחוז זה עובדים 1836 מורים, מלבד המורים בבתי הספר הסבורים, המיוחדים והבלתי מוכרים. מנין 1836 מורים אלה 51,5% מוסמכים, 22,5% בשלב א' ו-26% בשלב ב' ובסטטוס של מ"ס, כלומר חייבים בחינות בכל המקצועות הכלליים והפדגוגיים.

כדי לקבל תמונה על חלוקת המורים לפי סוגי ההתיישבות, אציין רק את הנתונים לגבי שתי הרמות הקצוניות: מורים מוסמכים מחד, ומורים בשלב ב' ובסטטוס של מ"ס מאידך. במעברות: 16% מוסמכים לעומת 51% שלב ב' ומ"ס; במוטבי עולים: 14% מוסמכים לעומת 63% שלב ב' ומ"ס; בהתיישבות הותיקה 70% מוסמכים ו-12% שלב ב' ומ"ס; במוטבות ובעיריות 65% מוסמכים לעומת 13% שלב ב' ומ"ס. גם מספרים אלה אינם נותנים עדיין את התמונה האמתית. מוסמן פרושו צריך להיות בוגר סמינריון; "שלב א" - בוגר בית ספר תכון עברי מוכר. אין לנו 51% אחוז מורים מסוג זה. ישנם מורים שהוכרו כמורים מוסמכים או מורים שלב א' בדרכים שונות: על ידי בחינות אכסטרניות, הצגת תעודות מסוימות מחו"ל, על ידי העובדה שנשנסו לעבודה עוד בתקופה המנדטורית, או ששוחררו מטעמי גיל מחובת הגשת בחינות. לפיכך מספר בוגרי הסמינר ובוגרי בתי הספר התכוניים הוא קטן עד למאד במחוז המרכז. זוהי בעיה רצינית, ואנו נקטנו בכמה וכמה אמצעים בשטח זה.

השנה לא החזרנו לעבודה למעלה ממאה מורים שפוטרנו בתשי"ג מטעמים אדמיניסטרטיביים. אלה הם אותם המורים שנתקבלו בתשי"ב ובתשי"ג, והערכת המפקח היתה לפטה מבינונית. 12 מנהלים בלתי מוסמכים לא חזרו למסדות הניהול שלהם. בסיום שנה זו הודענו ל-9 מנהלים בלתי סתאימים כי המסדר מפקק בהזמנתם לשנת הלמודים הבאה. לפיטורים הוצעו השנה 30 מורים בבתי ספר יסודיים, ונוסף לכך 13 גננות. סך הכל יפוטרנו כ-50 איש מטעמים פדגוגיים. נסינו לשפר את המצב בדרכים שונות. המפקחים שלחו השנה פעמיים חוזרים בהם בקטן כל מורה להודיע היכן ובאלו מקצועות הוא מסתלם ומתי הוא חושב לגשת לבחינות. במקרים מסוימים ניסו גם לאיים שאם לא יתמסרו להסתלמות, יפוטר מטעמים פדגוגיים. התקיימו הסתלמות ויסי עיון, את המצב לא השתנה באופן יסודי.

גורם חשוב לקיומו של מצב זה, הוא עומס העבודה הגדול הרובץ על המפקחים. במחוז המרכז יש בממוצע 260 מורים על כל פפקח, המתחלקים על 24 ישובים. הדרכה אינה קיימת כמעט כלל.

מר שריד: כמה מן המורים שנשאלו הודיעו כי הם מסתלמים?

מר אדלמן: אין לי כאן מספרים.

ברצוני למסור לכם על האופן בו ספלונו בישובי העולים, ואבחין בין ישובי עולים מוחזקים לבין בלתי מוחזקים. במחוז המרכז ישנם בישובים המוחזקים שמספרם מגיע ל-46 יש 108 מוסדות: 45 בתי ספר, 43 כתות גן ו-20 בתי ספר לנערים עובדים. מצב הריהוט בישובים המוחזקים מניח את הדעת. מצב המחברות גם כן אינו רע. מצב ההוצאות הכלליות הוא טוב באופן יחסי. מנהלים אחדים בישובים בלתי מוחזקים כבר מקנאים כיום בחבריהם בישובים המוחזקים מבחינת מצב ההוצאות הכלליות, כי המנהל בישוב מוחזק יודע טעוטר לרשותו תקציב של 3 לירות לחודש והוא יכול לנצלו עד לפרוטה האחרונה כדי לספק את הצרכים היסודיים. גם ביחס למצב בדק הבית חלה הטבה. עד אפריל הסקענו בכך כ-3000 לירות. יומדות לרשותנו עוד 6000 לירות שנוציא עד אפריל 1955. מצב הספרים אינו מטביע רצון, אם כי שלחנו לבתי ספר אלה 3000 ספרים. המצב אינו מטביע רצון לא מבחינה כמותית, אלא מבחינת מצבם של הספרים. הפחת בישובי העולים הרבה יותר גדול מאשר בישובים אחרים, וגם קשה יותר להתאים את הספרים לילדים. מצבו של הציוד הלמודי הכללי הוא רע. כוונתי למפות, גלומוסים, מכשירי הנדסה וכו'. בשנה שעברה רכזנו את כל המאמצים קודם כל באספקת ציוד וריהוט; השנה נצטרך לרכז את המאמצים לשיפור המצב בשטח הספרים ובעיקר לגבי ציוד למודי כללי.

יש צורך בתקון המצב גם לגבי המסמרת השנייה ביטובי עולים. 17% מסמרת הכתות במושב העולים שבמחוז המרכז לומדות במסמרת השנייה. אם נשווה זאת לשאר צורות ההתייטבות, הרי ביטובי העולים לומדים במסמרת שניה 12% מסמרת הכתות. בהתייטבות הותקה אין מסמרת שניה. בעיריות ובמוטבות לומדים 6% במסמרת השנייה. בדרך כלל אין המצב רע במחוז המרכז בכללו מבחינה זו, אך הוא גרוע במעברות ודוקא שם הוא מעון תקון על ידי תוספת צריפים. ישנם יטובים גדולים (פוח תקו) למשל) שבהם אין אף כתה לומדת במסמרת שניה. בנתניה מגיע מספרן של כתות אלו ל-4-5 בלבד, וגם מספר זה יעלם. בראש העין, למשל, ישנם שני בתי ספר שאחד מהם לומד לפני הצהריים והשני לומד כולו אחרי הצהריים. אנו מסתדלים להסיג תקציב נוסף כדי להעביר גם את בית הספר השני למסמרת הראשונה.

ביטובים המוחזקים אין מקום מגוריהם של המורים מטיב רצון. רובם המכריע של המורים אינם גרים בטקום, לא במעברות ולא במושב העולים, אם כי באלה המוחזקים יש סכון עבורם. באחדים מן המושבים עודמים עשרות בתים ללא יושב, ואילו המורה נוסע לביתו ביפו. ביטובים המוחזקים מסתתף המשרד בהוצאות הנסיעה של המורה. כאשר בקטו המורים מאתנו אישור להוצאות הנסיעה, נסינו לא לאסר את הבקשה לאותם המקומות שבהם מציעים למורה סכון. לא הצלחנו, מטום שהצד הפורטלי של צעד זה היה קושי; יש בכך מטום הרעת תנאי העבודה של המורה. בחודש מאי שלחנו הודעות אישיות לכל המורים ביטובים המוחזקים, שמסרד החנוך לא יסתתף בהוצאות הנסיעה שלהם אם מציעים להם סכון מתאים בטקום.

מר סריד:
מרכז המורים הודיע לנו שהוא רואה הודעות אלו כאילו לא היו.

מר אדלמן:
קשה יותר מצבם של יטובי העולים הבלתי מוחזקים. אלה נמצאים כבר כאילו במצב כלכלי מבוטס יותר, אך מצבם של יטובים כמו זרנובה, יבנה, עקיר, פורת ועוד, הוא רע מאד. אין להם לפנות סם בעניני חנוך. מצב הריהוט סם דל מאד. אין היטובים יכולים לתת לסנהל דמי הוצאות כלליות, ומטום כך חסרים האמצעים לקניית המינימום הדרוש. היתה התכתבות שלטה בינינו לבין המטונה על המחוז סביב בעיה של כסוי מסכרותו של שטח בבית הספר של זרנובה. גם בגנים המצב קשה, כי היטוב עצמו אינו יכול לתת עוזרת טכנית במספר השעות הדרוש לגן. הגננות גם כן אינן מקבלות דמי הוצאות כלליות, והציווד פגום מאד. בטקוטות רבים חסרים אפילו גדרות.

בעיה רביעית סברצוני להעלות היא בעיית הבקורים. מחוז המרכז לא פתר עדיין בעיה זו וגם אינו קרוב לפתרונה. מספרם של הילדים שאינם מבקרים בבית הספר כלל, אינו מבוטל. ילדים אלה אפילו אינם רטומים. את הסוג השני מהווים ילדים רטומים אמנם, המבקרים לפרקים אך מרבים להיעדר מבית הספר. בעיה זו קיימת אפילו ביטובי העולים. ביטובים אחדים נמסר לי כי ילדים רבים אינם באים לבית הספר מטום שהם עובדים במסקי עוריהם כדי שההורים יוכלו לצאת לעבודה ביטובים הממוכים. במעברות אנו, טובלים מ"עונות" ידועות? עונת ה"ארטיק", עונת המטנים וכו' וכו'. המנהלים עושים רבות בטטח זה. ישנם רבים העוברים מבית לבית, אך עומדת בפניהם רק דרך של סכנוע. במידה ונודע לנו כי ילדים הועסקו על ידי חברות חקלאיות מסוייטות, פנינו לחברות אלה ובטנים סלטה מקוטות אף בענינו, אך לא השגנו הרבה.

אטר לגנים, יש מספר לא מבוטל של ילדים בגיל חמט שאינם מבקרים בגן מטום שהוריהם אינם יכולים או אינם רוצים לסלם את האגרא. במידה והורים פנו בתלונה על הסלת האגרה (על פי רב נשלחות התלונות יטר לטר), בדקנו את המקרים ואם התברר כי אין ביכלתם של ההורים לסלם את האגרא, פטרנו אותם מן התסלו, והילדים החוזרו לגן. אך ישנם מקרים רבים שהאנטים אינם מתלוננים אפילו.

השנה נוצרה בעיה חדשה: ילדים סצריכים לבקר בכיתות גבוהות יותר שאינן נמצאות בישוביהם, נתבעים לסלם בבית הספר שבישוב הסמוך, משום שהם אינם מסלמים טסים ולפי החלטת חבר המועצות אפשר לדרוש במקרים אלה תשלום שכר למוד. במקרים רבים היה דרוש מסא ומתן ממוטך עד שמועיה מקומית הסכימה לקלוט 5-6 ילדים מישוב עולים סמוך. במידה ומקרים כאלה הובאו בפנינו טפלנו בהם, אך ישנם ודאי מקרים רבים שלא ידוע לנו עליהם. יש עוד הרבה לפעול למען הבקור הסדיר בבתי הספר; עד כה עשינו מעט מאד.

א. כלפון: האם ידוע אחוז הבקור הסדיר?

מר אדלמן: אני יכול למסור את אחוז הבקורים רק לגבי הילדים הרטומים בבתי הספר. אין לנו נתונים סטטיסטיים לגבי מספרם של הילדים שאינם טנקרים בבית הספר כלל, כי אין עדיין סטטיסטיקה של האוכלוסיה באותו מקום. קבלתי ידיעות "פרטיזניות" ממקומות שונות, ולגבי יהוד, למשל, נמסר לי 6% של הילדים אינם רטומים בבתי הספר. על המצב בסאר המקומות לא ידוע לי. לעומת זאת יש לי ידיעות על החסורים והן מונחות לפני, אך אינני רוצה למסור אותן לוועדה משום שאיני חושב שנתונים אלה מהימנים. לעת עתה אי אפשר למסור על הסטטיסטיקה של המנהלים.

יש צורך בהגברת החנוך המקצועי, וליתר דיוק - הלמודים במלאכה ובחקלאות במסגרת תסניות הלמודים של בתי הספר. וכלוסיה של ילדים סקרוב ל-50% מהם הנם ילדי עולים, יש צורך בלמוד מלאכה יותר אינטנסיבי מאשר היה עד כה. עשינו שהו בכיוון זה, אך לא הרבה. השנה הנהגנו באופן נסיוני ב-14 בתי ספר יום מלאכה לשבוע, הטוקדס למלאכת יד, או לחקלאות, או למטבח למודי, או לחצרנות כללית. ההדים שבקבלו עד עכשיו מטנהלים, מורים ומפקחים, הם חיוביים. הנסיון נעשה דוקא בבתי הספר הטבוטטים והמצוידיים כהלכה, כי רק בהם קיימים נתונים ליום עבודה. רצינו להנהיג יום עבודה גם בסמונה בתי ספר של המעברות, על ידי הטעת תלמידי כתות ח, ז' ולפעמים גם ו', לבתי ספר חקלאיים קרובים, כגון מקוה ישראל, מגדיאל ועוד. לעת עתה לא הצלחנו לעשות זאת משום קטיים תקציביים.

יש צורך בהרחבת רשת המטבחים הלמודיים, בעיקר במעברות ובמסובי עולים. קיימת תכנית של עיבוד סטחים חקלאיים עד עטרה דונם בכמה מסובי העולים, ובמחוז המרכז מתכננים לאת לגבי סמונה נקודות ישוב. אם תכנית זו תוגשם בשנה הבאה, תהיה בכך מועלת רבה. בראש וראשונה יש צורך בפתיחת חדרי מלאכה במעברות ובישובי עולים. במעברות, בתי הספר הם על פי רב סרטרת חדרי למוד; חדרי המלאכה חסרים.

אלו הן הבעיות הנראות לי כאופייניות ויסודיות לגבי מחוז המרכז, ביחוד מחוז רצון להבליט את חנוך הילדים העולים שבמחוז זה. הסתדלתי להיות אובייקטיבי. הוטג מסהו; יש להטיג עוד הרבה מאד.

הינר ט. פרטיץ: אני מבקשת את חברי הוועדה לעבוד להצגת טאלות למרצה. את הויכוח נקיים באופן כולל על כל המחוזות גם יחד.

א. כלפון:

ראשית, מהי רמת הלמודים בבתי הספר, וביחוד
בישובי העולים ובמעברות?

שנית, כיצד ישתלב הסביר את העובדה שבכמה מעברות
בהן בקרתי אין כיתות ז' וח'?

שלישית, כיצד מתחלק מספר התלמידים - ולא
מספר הכיתות - בין עולים לוותיקים?

ב. ממילנסקי:

האם יש נכחה של הלשכה המחוזית לפעול משהו
במשך השנה ובחופש למען הסתלמותם של המורים
הבלתי מוסמכים, או האם נעשית פעולה זו אך ורק על ידי תכנון כללי
ארצי?

שנית, האם ישנה אפשרות של גיוון המורים,
כך שבשני סוגי הישובים יימצאו מורים משני הסוגים? עם כל הקשיים
שבדרך לגבי המורים הוותיקים, האם יש נכחו של המחוז לעשות איזו
שהיא פעולת ערבו, או האם נתון הדבר אך ורק בסמכותו של המשרד המרכזי?

האם מצבה החלש של ההדרכה במחוז נזקפת על חשבון
המחזור במדריכים, או על חשבון העשר תחבורה מתאימה וגורמים דומים?
באיזו מידה זוכה מורה חדש להדרכתו של הדריך?

כיצד מצליח המחוז לפעול בתור רשות עצמאית?
האם הוא תלוי עדיין מבחינה אדמיניסטרטיבית ב"צוואר הבקבוק" במרכז
בירוסלים, או שהוא יכול לפעול באופן עצמאי?

ד. נצר:

הבחנתי שטר אדלמן נקב רק במספר הגורים
העובדים הרשומים. הייתי רוצה לשמוע פרטים

נוספים בעניין זה.

מהי מידת שתופס של ארגוני הנשים בעבודת
הגנים, והאם נכר שוני בין הגנים הקטורים בארגון נשים ובין
אלה שאין להם קשר זה?

האם לפי דעתו של מר אדלמן ריבוי המטבחים
הלמודיים ללא הגדלת התקציב, לא יביא לצמצום מספר הילדים הנזונים
ממטבחים אלה?

כיצד נפתרה בעיית הפרדת בנים ובנות בבתי ספר
ממלכתיים דתיים?

מהו מצבם של הילדים המסיימים את למודיהם
בבית הספר היסודי? האם ידוע כיצד הם ממשיכים, והאם נעשית פעולה
כדי לכוון אותם?

ה. בוגר:

מה מצבם של בתי הספר הבלתי מוכרים? לדעתי
הבעיה הקשה ביותר היא בעיית בתי הספר בישובים הבלתי
מוחזקים. הוועדה שלנו אינה יכולה לעבור בשתיקה על המצב שתואר כאן.

מה מצב המלאכה והחקלאות בבתי הספר המסודרים?
מה יש לעשות לדעת המשרד לקרבת שנת תסט"ו על מנת שהמלאכה והחקלאות
יתפסו את המקום הראוי להם הלכה למעשה בתכנית הלמודים?

האם בתי הספר שמוזגו הוסכם על תכנית הלמודים?
האם היחסים בהם תקינים? אם מיוזג זה עלה יפה, יוכל לשמש בוגמא למזוגים
נוספים של בתי ספר.

ב. צבאי:

איני מבינה כיצד יכלו בתי הספר בישובים
הבלתי מוחזקים להגיע למצב כל כך גרוע,
מבחינת מקומות הדי יד לטורים, מבחינת הבקורים וכו' וכו'.

סנית, שמענו עד כמה אין נחות הפקוח וההדרכה
מטפיקים. מולם ידוע שיש במחוז המרכז גם מורים טובים ומוסמכים;
האם יש שתוף פעולה ביניהם לבין המורים החושים והבלתי מוסמכים
עדיין?

בקשר לתכנית של הקמת בתי ספר מזוריים, האם לא
הגיע הזמן לחשוב על התאמת תכנית הלמודים של בתי ספר כאלה
לתנאי חייהם של החלמידים, החיים בהררי קלאמי?

מהו מחוז הבקורים בבתי הספר של הנוער העובד?
האם הם מקיפים את כל המערים החייבים לימוד?

ג. רב יעקב:

מהו מספר גוטרי הסמינריונים ממש מחוז
כלל המורים המוסמכים?

האם ישנם בתי ספר שעדיין לא בקרו בהם מפקחים
כלל?

מהו מצב ההכיינה בבתי הספר? האם יש נחות בכל
בית ספר?

האם הפיקוח על בתי הספר המיוחדים הוא דתי
וגם לא דתי?

הי"ד ש. פרטיץ:

אין המצב במחוז המרכז מיוחד במינו.
הבעיות בהן נתקלנו במחוז הנגב ובמחוז
הצפון, חוזרות ומופיעות גם במחוז זה. התעוררו ראש כמה בעיות
כלליות שבהן נדון בעת הויכוח על תכנית הספורים, שיתקיים
בשבועות הקרובים. רצוני לשאול כמה שאלות בשמחים מסויימים.

אני יודעת שגם מחוז זה אינו מבודד במדריכים
ומפקחים. כן יודעת אני שגם מחוזות אחרים; בהם עבדו מדריכים
מוחזקים על ידי העיריות והמדינה גם יחד, פוטרנו בהם המדריכים
והמדריכות. זו אינה שאלה של סרירות לב או חוסר תקציב;
זוהי שאלה עקרונית של גישה לבעיה. יש אצלנו מומחה, ולאנו
דוקא במסגרת משרד החינוך, הקובע מה צריכה להיות מידת הפקוח
וההדרכה בבתי הספר שלנו, ואף במשרד החינוך עצמו יש גישות שונות
לבעיה זו.

אין ספק שמשרד החינוך הכניס השנה תקן חשוב
על ידי חלוקת הארץ לששה מחוזות. לאחר צעד ראשון זה על משרד
החינוך לעשות עמשינו את הצעד השני ולהוציא מטקנות לא רק לגבי
צמצום התלות והכנסת ספורים סכניים, אלא גם לגבי שלוש בעיות
עיקריות שאנו מתלבטים בהן: הדרכתם והשתלמותם של המורים,
איוד בתי הספר ואספקת הארכים החיוניים שלהם, ובעיית הביקור
הסדיר. האחריות לבקור סדיר חלה על ההורים, ואפשר למחוז כאן
באמצעים לאנו דוקא משטרתיים, ואמצעים אלה יביאו את השיפור.

ביום ה' בקרתי בכמה בתי ספר בנגב. ביניהם
היה גם מוסד עולים חדש שתושביו הם פרטים וכורדים: בית הספר
של המושב סנקרים גם ילדי מושב שכן בו התיישבו קראים ממזרים.
הרגשתי זעזוע נפסי עמוק כאשר לאחר כל השמועות על העזובה
העצומה בין ילדי העולים באמי למקום כזה ומצאתי שם מורה מוכשר
שהצליח להתגבר על פראי אדם אלה. במסך ששה חדשים הוא נקה בעצמו
את השרותים, על מנת להרגיל את הילדים להסתמש בהם ולסמוך על
הנכיון. הוא הצליח להגיע לנקיון ולסדר מופתי מצד הילדים וליחס
כבוד והערכה מצד הוריהם. אף על פי שחיהם קשים מאוד, מסתפיים

ההורים בקניית ספרי הלמוד ובקופת הסיוולים. ליד בית הספר סדר אותו מורה - שהוא אגב יוצא קנדה - בן מסע. כאשר נכנסת לכתות ראיתי שעל שולחן המורה עומדים בכל כיתה פרחים. הציוד דל, אך אופן ניצולו מוכיח כי מורה זה אינו חס על זמנו, על עבודתו ועל דמי הנסיעה שלו. הוא סיפר לנו באושר כי בעוד חודש יוכל כבר לגור במקום. כאשר העלינו את ההצעה סצריך היה להקים בית חינוך בו יוכלו הילדים להימא עד שעה 5 אחה צ אך תהיה בעייה של מדריכים, הוא ענה מיד: אין בעיה כזאת; אנו נעבוד על 15 מר טימו, המורה הזה וגם המפקחת העובדת סם, עשו עבודה יוצאת מן הכלל ואנו ראינו כיצד אפשר להפוך מקום נחשל למקום ברכה. אך אם אין אנו זוכים למורים רבים כאלה, אין להפנות את הטענות לשולחן הזה. לא פעם העמדתי אתכם על העבודה שאנו עוברים בצורה שגרתית על התקציבים. על פי רוב איננו משנים שום דבר מן ההצעות כפי שהוגשו לנו, ואיננו שמים לבנו לכך שבדברים חשובים ביותר אינם נעשים. אם לא יחול שינוי ברמת המורים, בפימורי המדריכות והמדריכים, באי-קביעת עמדה ברורה לגבי עצם מוטד הפקוח וההדרכה, בבעיית השתלמות המורים וחוסר מוטדות מתאימים להשתלמותם במרכזי עבודתם או בכתיב, בחוסר הקביעות בסדרי העבודה במקומות הישוב הנחשלים שחדלים להיות מוחזקים מבלי להתחשב במיב בגרותם ויכלתם - אם בכל השטחים הללו לא יחולו שינויים, לא נוכל אנו לבוא בטענות. לאחר שהוקצבו כל הסכומים הגדולים הללו לעבודה החנוכית, מה-אנו רואים? בתי ספר שהילדים לא מבקרים בהם, מורים שאינם מורים, חוסר תנאי למוד אלמנטריים, ואנו מדברים על מערכת החנוך.

בקשר למיב ההזנה ניתן לנו תאור כללי ודובר על מטבחים למודיים. בבאר שבע, למשל, קיים ליד המטבח הלמודי גם מטבח בשביל כל הרובע. המובן שזה כרוך בהוצאות נוספות, אך לא גדולות ביותר. המורה הרבה יותר בעייתם של אותם בתי ספר שאין בהם מטבחים כלל והילדים מתהלכים רעבים. צריך היה לשמוע מה אומרים בענין זה מר טימון, מר טוביהו סבאר שבע והמורים ממקומות אחרים. גם בענין זה אנחנו הכתובת ולא באיגי מסרד החנוך.

אני חפצה לשאול את אנשי מסרד החנוך: האם אתם עורכים בדיקה קפדנית של הוצאות המסרד? האם אתם קובעים עדיפויות בהוצאות אלו? יש הכרח למצוא גם בגבולות התקציב שלנו את הדרך המתאימה ביותר. אם התקציב אינו מספיק אפשר למצוא דרכים לשיתוף מוטדות שונים. סדרי המכס ומט המותרות כפי שנקבעו לאחרונה, מונעים ממסרד החנוך אפילו את האפשרות לקבל מתנות הנשלחות על ידי ידידים מן האוץ עבור בתי הספר, ובמקרים רבים נאלץ המסרד להחזיר את המתנות לחו"ל כי תקציבו אינו מספיק לכסות הוצאות אלו. עלינו לתת דעתנו על הצורך בהכנסת תקונים בחוק שיאפשרו למסרד החנוך להתגבר על קשיים אלה.

ר. צברי: מה חושב המסרד לעשות להבא כדי להכריח את המורים להשתכן במקום?

(אחרי כן תשובת מר אדלמן)

מר אשלמן:

חבר הכנסת כלפון סאל אותי על רמת
הלמודים. אינני יכול להשיב על כך תשובה
מסביעה רצון, כי אין זה ענין של רוטם טוביסקיבי. נוכל לעמוד
על סאלה זו רק לאחר שייערכו מבחנים לסוגים שונים של בתי ספר
ולאחר שנקבל נתונים סטטיסטיים מהיטנים נסווה את רמתם של בתי
הספר מסבי הסוגים.

בכל בתי הספר קיימות כיתות ז'-ח',
במידה ויש תלמידים עבור כיתות אלו. אל נשכח שבמעברות יוצאים
הילדים מגיל חנוך חובה על פי רב לפני שהם מגיעים לכיתה ז'
ולפעמים אפילו לא לכתה ו'. אם היה עליהם לסיים את כל התות
בית הספר העממי, צריכים היו ללמוד על גיל 15-16. מסיבה
זו כיתות ז'-ח' הן דלילות ובמקרים מסוימים אינן קיימות כלל.

במידה והמדובר על כיתות נמוכות, מתקבל
הרוטם כי אפשר להסוות את רמתן לזו הקיימת בבתי ספר מסוימים
גם במוטבות ובעיריות. ככל שהכתה נמוכה יותר הדמיון רב יותר,
סוים שבמקרים רבים הספיקו ילדים אלה לעבור גם את הגן בארץ
והם מעורים יותר בחיים אלה. בכיתות הבינוניות ובעיקר בכיתות
הגבוהות, ההפרט ברמה הוא גדול למדי. הסנה רצינו לערוך נסיון
לגבי אחת הכתות שבמעברות, על ידי כך שניתן לה את כל הנתונים
האוביסקטיביים הניתנים לבית ספר מסודר: להשוות קודם את רמת
האינטליגנציה של אותה כיתה לזו הקיימת בכיתה מקבילה בישוב
סבוטם, ואחרי כן להשוות בסך שנה-שנתיים את טיב המורים. ולספק
אותו ציוד. אחרי כן רצינו לבדוק לפי מבחנים סטטיסטיים את
כשרם של הילדים - כלומר מהי מידת הטפעתם של הנתונים האוביסקטיביים
או של האינטליגנציה הטבעית, על רמת הלמודים. מטבה לא הצלחנו
לבצע נסיון זה, ואנו חושבים לעשות זאת בשנה הבאה.

מספר התלמידים מתחלק לפי סוגי היטובים
כדלקמן: מתוך 55.450 תלמיד, נמצאים במטפרים עגולים 7000
במעברות, 3000 במוטבי עולים, 9000 בישובי עולים, 6000
בהתייטבות הותיקה, 25000 במוטבות ועיריות, 2000 במוסדות
צבוריים, 500 בבתי ספר מיוחדים ו-3000 בבתי ספר שאינם מוכרים.
מסרתי בתחילה את המטפרים לפי כיתות, כי הכתה היא יחידת
ההוראה המתאימה ביותר לצרכים סטטיסטיים, באשר כל כיתה מעסיקה
סורה. מספר התלמידים מטתנה, ואילו מסרתי את הנתונים במקום
לפי כיתות על פי מספר התלמידים, לא היתה התמונה אמיתית.

אשר לסאלותיו של חבר הכנסת סמילנסקי,
הרי לדעתי צרי תכנון ההסתלמות להיות מכנון ארצי ולא במסגרת
המחוז. המחוז יוכל לטפל רק בצורות הסתלמות פנימיות בעזרת
הפיקוח, אל ידי שתוף פטנלה עם הסתדרות המורים, לארגון חוגי
הסתלמות, יטי עיו, אצט. גם גיוון המורים הוא לדעתי בעיה
ארצית. אני מניח כי ידוע לחברי הוועדה על התכנית הקיימת
בענין זה לקראת שנת הלמודים הבאה. אנו מקווים שגם מחוז
הטרכז יזכה להנות מאותה תכנית, כי הוא זקוק ביותר לכך.

נכון שישנו מספר מסויים של מורים שלא
בוקרו השנה סלל על ידי מפקח. מטום שמספר המפקחים כל כך קטן,
הוחלט מראש שלא לבקר השנה את המורים הותיקים הידועים מסנים
קודמות, אלא לרכז את עבודת המפקחים סניב המורים הבלתי מוסמכים
הזקוקים לכך יותר. לכן היה חלק של המורים שלא בוקרו לגמרי,
ולעומתם מורים שבוקרו ארבע או חמט פעמים. אין זו סאלה של
תחבורה; זוהי רק סאלה של כח אדם. יש צורך בעיקר בהגדלת כוחות
ההדרכה. אלה צריכים להיות אנטי-טאינם מרודים בטום בעיות
אדמיניסטרטיביות אלא מתמסרים להדרכה בלבד. היו לנו רק טבע
או טמונה טעות של הדרכה שניהנו על ידי מדריכה ממלכתית דתית
בנתניה, על חטבון טעות הניהול של מנהל בלתי מוסמך, וקבלנו
טטם הדים טובים על הצלחת ההדרכה. יש צורך במספר נכר של מדריכים.

ט.ה.

לדעתי אינה מייחסת בעיה של חלוקת סמכויות בין המסדר המרכזי לבין המחוזות. עד כה נזכחתי בסתורף פעולה מלאה בין שני הגורמים. כל ענין חשוב ויטודי הובא על ידי לידע המסדר הראשי. התייעצתי בו וקבלתי ממנו הדרכה והוראות. עד כה לא נתקלתי בתופעה של אי סתורף פעולה, פרט לבעיה של תקן העובדים בלשכה, בה לא נבעתי היום.

לגבי בתי המסר לנערי עובדים אמרתי בכוונה רק את טיפוס הנערים הרטומים. המצב בבתי ספר אלה אינו מטביע רצון. ישנם בתי ספר לנערים עובדים שהם בבחינת תחנת רכבת: כל אחד נכנס ויוצא לפי ענינו. אם יתברר כי סתורף נערים שהיו רטומים, מבקרים בעקביות 1700-1800, יש מקום לשיעור רצון. לפי הנתונים שאני קבלתי, אחוז הנקורים אינו עולה על 60%-70%, ובמקרים שונים נמוך מפילו מזה. המורים בבתי ספר אלה עובדים ברובם שעות נוספות למטרותיהם בבתי הספר היטודיים. העזרה המוגשת מצד הרשות המקומית היא חלשה מאד, כי הרשויות המקומיות מתייחסות לענין זה בזלזול. תכנית הלמודים אינה מותאמת עדיין לצרכים, וגם אין ספרי למוד מתאימים. מטוט **מלגות** עדיין בתי ספר אלה בעיות קשות ביותר.

ארגוני הנסים עשו לדעתי פעולה מבורכת ביותר בבני הילדים. לצערנו יש עדיין שוני רב בין גן הסוחזק על ידי ארגון נסים ובין שאר הגנים. בסוג הראשון מודגשת יותר חסימות ודאגה, והטיפול אמהי יותר. יש רק לדאוג לכך שארגוני הנסים יקיימו מה שהבטיחו ברשמית הטנה ולא יפעלו שני ארגונים באותו מקום.

כאשר דברתי על הרחבת רשת המטבחיים הלמודיים, לא התכוונתי לבחינה הטוציאלית. אלא לבעיה החנוכית-מקצועית שטרדנו חייב לספל בה. אנו מצווים על דאגה להקמת מטבחיים למודיים כשם שאנו מצווים להרחיב בינות ובתי מלאכה לחיזוק הגורם המקצועי. אמנם אנו חייבים לדאוג שהילדים לא יהיה רעבים, אך לבעיה הטוציאלית י עוד שותפים אחרים. במחוז המרכז היו ישובים אחדים שלא קבלו תזונה. נהלנו משא ומתן עם מחלקת התזונה על כך, והמצב שופר בהרבה במקומות רבים. היום לא ידוע לי יש ב מוחזק שאינה ניתנת בו ארוחה. בחירת הילדים בעשיית בהתאם להחלטת העובדות הטוציאליות.

ד. נצר: האם ידוע מהו מספר הילדים הנהנים מכך?

סר טויד: הועדה תשמע גם סקירה של מחלקת התזונה.

סר אדלמן: בקשר להפרדה בין בני סובנות בבתי ספר דתיים ומיוחדים, הכלל הוא שאם מבחינת התקן ישנה אפשרות של הפרדה מבלי שזה יהיה כרוך בתוספת שעות, אנו מבצעים את ההפרדה. אם מספר הילדים במקום מחייב הקמת שתי סיתות, מקימים שתי כיתות נפרדות. אם מספר הילדים קטן, אין מציגים דרישה להפרדה.

אשר להכרה בבתי הספר, היא נעשתה בשני אופנים. היו בתי ספר שנראשית הטנה הגיסו בקטה להכרה לפי סעיף 32 ויכלו להוכיח כי יש להם מספר מסויים של תלמידים מעוניינים, והיו בתי ספר שהגיסו במסך הטנה בקטות להכרה. הסר לא הכיר בבתי הספר הללו. הפיקוח רק סולח לשר חוות דעת, אך הסר הוא הקובע בענין זה. בין טבעת בתי הספר הנלתי מוכרזים נמצא בית ספר בלוד, **בטורל**, בנחמיה, שני בתי ספר בראשון לציון, בית ספר בגדרה ועוד.

ט.ה.

לא אוכל להטיב על השאלה בקשר למצבם של בתי הספר בישובים הבלתי מוחזקים, כי שאלה זו אינה צריכה להיות מופנית אלי.

טוב העבודה החקלאית טוב יותר דוקא בבתי הספר המסודרים. הדבר תלוי ביחסה של הרשות המקומית שצריכה להמציא את כל הווטרינרים והציוד הדרוש.

לדעתי הצליח המיזוג במאה אחוז. לא ידוע במחוז המרכז על חכוכים חנוכיים שנתעוררו בבתי ספר סמוזגו, על רקע העבר הזרטי. דעתנו בשטח זה היא חיובית בהחלט.

בישובים הנחטלים קיים ועד מקומי ממונה על ידי משרד הפנים, ולועד מקומי אין רשות להטיל ארנונות חנוכה. הממונה על המחוז טוען שמשרד החנוך צריך לשלם, ואנו טוענים שמשרד החנוך צריך לדאוג להטלת מסים, אנשי הוועדים המקומיים הם חסרי אונים.

על הפקוח דברתי בסקירת. אין במחוז המרכז בית ספר שלא בוקר לפחות שלש-ארבע פעמים. התחלנו בבתי הספר הקטנים והנחטלים ודחינו את הבקורים בבתי הספר המבוטטים, לתקופה מאוחרת יותר.

ההצעה לארגן הדרכה מצד המורים הטובים היא הצעה יפה אך אינה ניתנת לבצוע. זה מחייב את המורים להוסיף שעות עבודה אחרי הצהריים ולנסוע ממקום למקום, ולא בוכל להטיב זאת. יש לתקן את המצב באופן יסודי על ידי הקמת מדרסיים על חשבון המדינה, בבית ספר שבו המנהל הוא מנהל מוסך וישנם מורים מוסמכים, מגייסים עזרה מטוב זה.

אין לנו מספר מדוייק של גוטרי ממינריונים מבין המורים המוסמכים, כי רשימותי מבוטטות על כרטיסיית מחלקת החשבונות. עם הקמת המחלקה המיוחדת לכח אדם בהורה בוכל לקבל בקרוב מספרים גם בשטח זה.

במחוז המרכז אין הפרדה בין בתי ספר מיוחדים דתיים וסאינים דתיים. המקומים בהם הם מן המדור לחנוך מיוחד.

בקשר למצב ההגיינה התחלנו השנה לשתף פעולה עם משרד הבריאות. במידה ובתי הספר בישובי העולים נתונים לפקוח משרד הבריאות, יש לנו עזרה ועל פי רוב אנו נענים. במקרים האחרים צריך לפנות למטה וכמה כתובות ולא תמיד ידועה הכתובת (קו"ח במקום או במרכז, או משרד הבריאות, או לפעמים שום גורם אינו מתעניין בכך). בבתי הספר המבוטטים מצב ההגיינה מטביע ראון, אם כי ישנה דרישה לצמצם את שעות העבודה של האחות. בבתי הספר בישובים המוחזקים ההשגחה היא לדעתי בלתי מספקת. ישנם ישובים שבהם לא בקרה עדיין אחות.

הינו"ר ט. פרטיץ: בשבוע הבא עלינו לדון בתוצאות הריסום לשנת הלמודים תש"ו.

מר טריד: עדיין בוצע הריסום לשנת הלמודים הבאה רק בחלקו הקטן - לדעתי פחות ממחצית. איני יודע אם יהיה זה נכון להביא בפני הוועדה את המספרים שנתקבלו מריסום חלקי זה, או מוטב לחכות להתקדמות הריסום.

הינו"ר ט. פרטיץ: נוכל לקיים דיון ראשוני לפי המספרים הראשוניים שכבר בידיכם. לאחר זאת נשמע גם את סקירתו של ד"ר קצנבלובגן על מחוז ירוסלים.

א. רזיאל גאנר: אני מבקשת להעלות על סדר יומה של הוועדה גם טעיף על כמות הסעורים בבתי הספר

ורטתם.